

9.1.2013

Dnro 4745/4/11

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

POLIISIN JA LÄÄKÄRIN VIRHEELLINEN MENETTELY MIELENTERVEYSPOTILAAN TOIMITTAMISESSA TERVEYSKESKUKSEEN TUTKITTAVAKSI

1
KANTELU

A arvosteli 27.12.2011 päivätyssä kirjeessään omasta ja B:n puolesta C:n psykiatrian poliklinikan, D:n terveyskeskuksen ja E:n poliisilaitoksen menettelyä jäljempänä kerrottavalla tavalla.

- - -

3
RATKAISU

3.1 C:n terveyskeskuksen menettely

3.1.1 Tapahtumat

Kantelun mukaan B soitti 21.12.2011 klo 12.10 sairaanhoitajalle C:n psykiatrian poliklinikalle, - - -. Sairaanhoitajan kanssa sovittiin kuitenkin, että B menee seuraavana päivänä D:n kunnassa lääkärin vastaanotolle. A varasi hänelle ajan terveyskeskuksesta seuraavaksi päiväksi. Kantelun mukaan sairaanhoitaja otti kuitenkin omavaltaisesti yhteyttä D:n terveyskeskukseen, minkä seurauksena terveyskeskuslääkäri tilasi ambulanssin ja poliisin noutamaan B:n terveyskeskukseen.

C:n terveyskeskuksen selvityksen mukaan sairaanhoitaja oli huolestunut B:n terveydentilasta, koska B oli puhelun aikana oireillut selvityksestä lähemmin ilmenevällä tavalla. Sairaanhoitaja oli sen vuoksi ottanut yhteyttä D:n terveyskeskukseen ja terveyskeskuslääkärin pyynnöstä toimittanut sinne tarvittavat sairauskertomustiedot. Terveyskeskuksen mielestä mielisairanhoidon tarpeen selvittämiseksi tarvittavien tietojen toimittaminen toimintavelvolliselle terveydenhuollon yksilölle tai ammattihenkilölle on potilaslain ja mielenterveyslain mukaista eikä sairaanhoitaja ole rikkonut salassapitovelvollisuuttaan.

3.1.2 Oikeusohjeet

Potilastietojen salassapidosta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (jälj. potilaslaki) 13 §:ssä nyt sovellettavilta osin seuraavaa.

Potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassapidettäviä.

Terveysdenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Jos potilaalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan

suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa kirjallisella suostumuksella. Sivullisella tarkoitetaan tässä laissa muita kuin asianomaisessa toimintayksikössä tai sen toimeksiannosta potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä. Salassapitovelvollisuus säilyy palvelussuhteen tai tehtävän päättymisen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, saadaan antaa:

1) potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty;

2) potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi tarpeellisia tietoja toiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle sekä yhteenveto annetusta hoidosta potilaan hoitoon lähettäneelle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle ja potilaan hoidosta vastaavaksi lääkäriksi mahdollisesti nimetylle lääkärille potilaan tai hänen laillisen edustajansa suullisen suostumuksen tai asiayhteydestä muuten ilmenevän suostumuksen mukaisesti;

3) potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi tai toteuttamiseksi välttämättömiä tietoja toiselle suomalaiselle tai ulkomaiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle, jos potilaalla ei ole mielenterveydenhäiriön, kehitysvammaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä eikä hänellä ole laillista edustajaa, taikka jos suostumusta ei voida saada potilaan tajuttomuuden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi;

- - -

Edellä 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla asiayhteydestä ilmenevällä suostumuksella tarkoitetaan muuta kuin kirjallisesti tai suullisesti annettua suostumusta, jonka potilas on antanut vapaaehtoisesti tietoisena tietojen luovuttamisesta, luovutuksensaajasta, luovutettavista tiedoista sekä luovutettavien tietojen käyttötarkoituksesta ja luovuttamisen merkityksestä.

3.1.3 Arviointi

Potilaan terveydentilaa koskevat tiedot ovat potilaslain 13 §:n mukaan sivullisilta salassa pidettäviä. Terveydenhuollon eri toimintayksiköt ovat 2 momentin mukaan sivullisia toisiinsa nähden. Potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi tai toteuttamiseksi välttämättömiä tietoja saadaan kuitenkin säännöksen 3 momentin 3 kohdan mukaan antaa toiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle, jos potilaalla ei ole mielenterveydenhäiriön vuoksi edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä eikä hänellä ole laillista edustajaa.

Asiakirjoista käy ilmi, että sairaanhoitaja tunsu B:n, koska tämä oli aikaisemmin käynyt sairaanhoitajan vastaanotolla. Minulla ei ole aihetta asettaa kyseenalaiseksi sairaanhoitajan 21.12.2011 käydyn puhelinkeskustelun perusteella tekemää arviota siitä, että potilaslain 3 momentin 3 kohdan edellytykset ovat olleet käsillä. Asiakirjoista ei ilmene, että B:llä olisi terveydenhuoltoasioita varten määrättyä laillista edustajaa, jonka olisi tullut antaa hänen puolestaan suostumus tietojen luovuttamiseen. Tämän vuoksi sairaanhoitaja ei mielestäni menetellyt lainvastaisesti, kun hän ilmoitti B:n mahdollisesta hoidon tarpeesta D:n terveyskeskukseen.

3.2 Terveyskeskuslääkärin menettely

3.2.1 Tapahtumat

Kantelun mukaan D:n terveyskeskuksen lääkäri teki hätiköidyn päätöksen, kun hän olematta yhteydessä A:han tai B:hen pyysi ambulanssia ja poliisia noutamaan B:n terveyskeskukseen tutkittavaksi. Lääkäri kieltäytyi myös lääkärin etiikan vastaisesti keskustelemasta asiasta ja sulki puhelimen kesken puhelun.

D:n terveyskeskuksen selvityksen mukaan C:n psykiatrisen klinikan sairaanhoitaja soitti 21.12.2011 D:n terveyskeskuksen psykiatriselle sairaanhoitajalle. Sairaanhoitaja oli kertonut, että hän oli ollut puhelimitse yhteydessä B:hen, joka oli oireillut selvityksestä lähemmin ilmeväällä tavalla. - - -

Johtava lääkäri kertoo, että hän sai klo 14.50 edellä mainitut tiedot sairaanhoitajalta. B oli hänelle tuntematon henkilö. Terveyskeskuksesta otettiin vielä yhteyttä sairaanhoitajaan, joka ilmoitti, että asian kanssa ei kannattaisi odottaa seuraavaan päivään, jolloin B:lle oli varattu lääkäriaika. Näiden tietojen perusteella lääkäri päätyi tekemään virka-apupyynnön E:n poliisille B:n toimittamiseksi päivystävän lääkärin arvioitavaksi.

Kun poliisi ja sairaankuljetushenkilökunta olivat saapuneet B:n asunnolle, A soitti lääkärille kotiin. Lääkärin mukaan A oli ollut puhelimesta uhkaava ja tiedustellut virka-apupyynnön syytä. Lääkäri kertoi syyn olevan poliisin tiedossa ja hän oli lisännyt, että hänen työaikansa oli päättynyt. Kun A jatkoi ”rähjäämistään”, lääkäri kertoo sulkeneensa puhelimen eikä vastannut siihen, kun myöhemmin samasta numerosta soitettiin uudelleen.

Terveyskeskuspäivystyksessä lääkäri tutki B:n ja kirjoitti hänelle tarkkailulähetteen. Sairaalas-
sa tehtyjen merkintöjen mukaan B jäi sinne vapaaehtoisesti hoitoon yön yli.

3.2.2 Keskeiset oikeusohjeet

Oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Ketään ei myöskään saa kohdella ihmisarvoa loukkaavasti.

Terveyskeskuslääkärin toimintavelvollisuus

Mielenterveyslain (1116/1990) 29 §:ssä säädetään, että jos on syytä epäillä, että edellytykset terveyskeskuksen toimialueella asuvan tai oleskelevan hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, terveyskeskuksen vastaavan lääkärin tai hänen määräämänsä lääkärin on tarvittaessa laadittava hänestä tarkkailulähete ja toimitettava hänet sairaalaan.

Poliisin toimintavelvollisuus

Mielenterveyslain 30 §:ssä säädetään, että tavatessaan henkilön, joka todennäköisesti voidaan määrätä hoitoon hänen tahdostaan riippumatta, tai saatuaan tietää tällaisesta henkilöstä, poliisin on ilmoitettava asiasta terveyskeskukseen. Erittäin kiireellisessä tapauksessa poliisi on velvollinen toimittamaan hänet heti terveyskeskukseen tutkittavaksi

Poliisin virka-apu

Mielenterveyslain 31 §:ssä säädetään, että jos terveyskeskuksen tai sairaanhoitopiirin lääkäri

katsoo, että 8 §:ssä tarkoitetun henkilön kuljettamisessa terveyskeskukseen, sairaalaan tai muuhun sairaanhoidon toimintayksikköön tarvitaan kuljetettavan väkivaltaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi terveydenhuoltoalan ammattikoulutuksen saaneen saattajan lisäksi muukin saattaja, poliisi on velvollinen avustamaan kuljetuksessa. (Viittaus lain 8 §:ään tarkoittaa henkilöä, joka on tahdosta riippumattoman hoidon tarpeessa.)

Hallinnon suhteellisuusperiaate

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. (Säännös kuuluu hyvän hallinnon perusteisiin, joita sovelletaan kaikessa hallintotoiminnassa).

Viranomaisen selvittämisvelvollisuus

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. (Säännös koskee hallintoasian käsittelyn lisäksi tarvittaessa myös muuta hallintotoimintaa. Ks. Olli Mäenpää, Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet, 2008, s. 28).

3.2.3 Arviointi

Virka-apun pyytämisen edellytykset

Sairaanhoitajalta saatujen tietojen perusteella terveyskeskuslääkärille syntyi mielenterveyslain 29 §:n mukainen toimintavelvollisuus. Hän on arvioinut tilanteen kiireelliseksi ja ryhtynyt toimenpiteisiin B:n hoidon tarpeen selvittämiseksi. Tältä osin lääkäri on mielestäni toiminut asianmukaisesti.

Potilaan noutaminen terveyskeskukseen hänen tahdostaan riippumatta merkitsee voimakasta puuttumista hänen itsemääräämisoikeuteensa ja henkilökohtaiseen vapauteensa. Tämän vuoksi toimenpiteeseen ei saa ryhtyä ilman luotettavaa selvitystä toimenpiteen välttämättömydestä. Vastuu asian selvittämisestä on viranomaisella.

Mielenterveyslain 31 §:n mukaan potilaan noutaminen on ensi sijassa terveydenhuollon ammattikoulutuksen saaneen henkilökunnan tehtävä ja poliisin myötävaikutus on toissijaista ja sidottu laissa oleviin edellytyksiin ("tarvitaan kuljetettavan väkivaltaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi"). Nähdäkseni suhteellisuusperiaate edellyttää, ettei myöskään ambulanssi-kuljetuksen tilaaminen voi olla ensisijainen toimenpide, vaan ensin potilaaseen olisi otettava yhteyttä kutsumalla hänet vastaanotolle tai käymällä hänen luonaan.

Lääkärille oli kuitenkin ilmoitettu, että tilanne oli kiireellinen ja että B saattoi olla itsetuhoinen ja aggressiivinen. Kun ilmoittaja oli B:n tunteva psykiatrinen sairaanhoitaja, katson, että Lääkäri ei ole ylittänyt harkintavaltaansa toimiessaan tämän tiedon perusteella. Viittaan myös korkeimman oikeuden ratkaisuun KKO 1992:144, jossa vastaavasta tilanteesta todetaan seuraavaa:

(Lääkäri) B ei tosin itse ole varmistautunut siitä, oliko (noudettava) A voinut olla lain edellyttämän välittömän melisairanhoidon tarpeessa tai erityisen vahingollinen itselleen tai muille ja oliko poliisin virka-apu ollut hänen väkivaltaisuutensa tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarpeen. Asiassa ei kuitenkaan ole tullut ilmi

sellaisia syitä, joiden perusteella B:llä olisi ollut aihetta epäillä toiselta terveyskeskuslääkäriltä näistä seikoista saamiensa tietojen paikkansapitävyyttä. Näin ollen B toimeenpanemalla ilman lisäselvittelyä saamansa tehtävän A:n toimittamiseksi terveyskeskukseen tutkimuksia varten ei ole rikkonut virkavelvollisuuttaan.

Virka-apupyynnön sisältö

Lääkäri laati virka-apupyynnön lomakkeelle, joka on otsikoitu ”Lääkäriin virka-apu pyyntö poliisille” ja siinä viitataan mielenterveyslain 8 ja 31 §:ään (lain 8 §:ssä säädetään tahdosta riippumattoman hoidon edellytyksistä). Virka-apupyynnössä toistetaan sairaanhoitaja saadut tiedot, mukaan lukien B:n sairauden diagnoosi ja sen oireet.

Lääkäri on puhelimitse kertonut, että virka-apupyynnössä on poikkeuksellisen paljon B:n terveydentilaa koskevia tietoja sen vuoksi, että hän halusi varmistaa, että päivystävällä lääkärillä olisi ollut riittävät perustiedot mahdollisen tarkkailulähetteen laatimista varten. Lääkäriin mukaan potilaan noutamisessa menetellään niin, että hoitaja tilaa ambulanssin aluehälytyskeskuksesta ja lääkäri laatii virka-apupyynnön poliisille. Tarkoituksena oli, että poliisi välittää virka-apupyynnössä olevat tiedot päivystävälle lääkärille. Päivystysalueella ei ole yhteistä potilastietojärjestelmää.

Terveydentilaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Edellä kohdassa 3.1 käy ilmi, että niitä saa luovuttaa sivulliselle vain potilaslain 13 §:n 3 momentissa säädetyin edellytyksin. Poliisi on laissa tarkoitettu sivullinen. Potilaslain 13 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan tietoja saa kuitenkin luovuttaa sivulliselle ”jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.” Asiasta säädetään viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 26 §:ssä, joka kuuluu seuraavasti:

Viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon antamansa virka-aputehtävän suorittamiseksi sekä toimeksiannostaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten, jos se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Salassa pidettäviä tietoja voi kuitenkin luovuttaa mainittuja tehtäviä varten myös silloin, kun salassa pidettävien tietojen poistaminen niiden suuren määrän tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ei ilmeisesti ole tarkoituksenmukaista. Viranomaisen on ennakolta varmistuttava siitä, että tietojen salassapidosta ja suojaamisesta huolehditaan asianmukaisesti.

Lääkäri laati virka-apupyynnönsä käsin. Kyse ei siten ollut säännöksen toisessa virkkeessä tarkoitettua tilanteesta. Säännöksen ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuja välttämättömiä tietoja ovat puolestaan sellaiset tiedot, joiden perusteella poliisi voi arvioida, täytyvätkö virka-apun antamisen edellytykset mielenterveyslain 31 §:n ja poliisilain 40 §:n 2 momentin mukaan. Jälkimmäinen säännös kuuluu seuraavasti:

(Edellä 1 momentissa tarkoitettuna) virka-apun antamisen edellytyksenä on, että virka-apua pyytävää viranomaisesta estetään suorittamasta virkatehtäviään tai yksityistä estetään pääsemästä oikeuksiinsa ja oikeuksiin pääseminen edellyttää poliisivaltuuksien käyttöä.

Poliisin virka-apun tarkoituksena on siten varmistaa terveydenhuoltohenkilöstön turvallisuus ja tarvittaessa käyttää voimakeinoja noudettavan mahdollisen vastarinnan murtamiseksi.

Tämän vuoksi katson, että lääkärin virka-apupyynnössä B:n terveydentilaa koskevia tietoja on tarpeettoman laajasti luovutettu poliisille. Vaikka riittävien tietojen välittäminen niitä tarvitseville

terveydenhuollon ammattihenkilölle on potilaan hyvän hoidon kannalta tärkeää, lääkärin valitsema menettely ei ole ollut lainmukainen.

- - -

3.3 E:n poliisilaitoksen menettely

3.3.1 Tapahtumat

Kantelun mukaan poliisiviranomaiset ovat syyllistyneet laittomaan vapaudenriistoon viedessä A:n putkaan yöksi. Poliisi ei myöskään huolehtinut siitä, että B olisi ollut asianmukaisesti pukeutunut, kun hänet vietiin ambulanssiin. Lisäksi A katsoo, että poliisit jättivät hänen alaikäisen poikansa heitteille, kun he jättivät asunnon ulko-oven auki.

E:n poliisilaitoksen selvityksen mukaan vanhempi konstaapeli F ja nuorempi konstaapeli G saapuivat 21.12.2011 B:n asunnolle terveyskeskuksesta saamansa virka-apupyynnön perusteella. A avasi oven ja poliisit menivät sisään asuntoon. Partion johtaja F kertoi B:lle, että tämän pitäisi mennä terveyskeskukseen ambulanssin kyydissä. B oli tuolloin ilmoittanut, että hänet saa ambulanssiin vain lepositeissa. Myös A sanoi, että hän ei salli, että B viedään. Kun A nousi sohvalta, F avasi etälamauttimensa turvakotelon, jolloin A rauhoittui.

Ambulanssin tultua paikalle poliisit päättivät viedä A:n poliisiautoon, koska hänen käytöksensä saattoi päätellä, että hän olisi pyrkinyt estämään B:n siirtämisen ambulanssiin. A:n poistuttua B:n käytös muuttui rauhallisemmaksi ja hän meni itse ambulanssiin.

Koska A:n pelättiin lähtevän häiriköimään terveyskeskukseen, partio soitti poliisiasemalle, jolloin komisario H päätti ottaa A:n kiinni häiriöltä suojaamiseksi (poliisilain 20 §). A vietiin - - - poliisiasemalle. Kiinni otettaessa A oli kertonut, että hänen 13-vuotias poikansa oli tulossa B:n asuntoon yöksi. Poliisit jättivät sen vuoksi ulko-oven auki.

A:n mukaan hän vaati, että pojalle ilmoitettaisiin tilanteesta. Hän sai kuitenkin soittaa pojalleen vasta seuraavana aamuna poliisiasemalta. Poika oli siten joutunut olemaan yksin koko yön. A:lla tai hänen pojallaan ei ole sukulaisia tai tuttavuuksia D:ssä. - - -

Poliisilaitoksen mukaan A:lta oli kysytty pojan puhelinnumeroa, mutta A ei ollut vastannut kysymykseen.

3.3.2 Arviointi

Virka-avun antaminen

Mielenterveyslain 31 §:stä käy ilmi, että henkilön kuljettamisesta terveyskeskukseen vastaa ensi sijassa terveydenhuoltoalan ammattikoulutuksen saanut henkilökunta. Poliisin mahdollinen virka-apu on toissijaista (ks. KKO 1992:144 ja eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomus 2000, s. 218–220). Poliisilaitoksen ylikomisarion antamassa lausunnossa todetaankin, että terveydenhuoltoviranomaisille annettava virka-apu merkitsee sitä, että terveydenhuoltohenkilöstö suorittaa itse tehtävänsä ja poliisi puuttuu tilanteeseen vain tilanteen niin vaatiessa.

B:n asunto on ollut kotirauhan suojaamaa tila, johon kohdistuvista rajoituksista on säädettävä lailla (perustuslain 10 §). Poliisilla on tosin poliisilain 15 §:n mukaan oikeus päästä asuntoon

muun muassa ”jos on syytä epäillä henkilön olevan hengen tai terveyden vaarassa taikka hänen voidaan muutoin olettaa olevan välittömän avun tarpeessa”. Lisäksi mielenterveyslain 30 §:ssä säädetään, että poliisilla on erittäin kiireellisessä tapauksessa oikeus itse toimittaa henkilö terveyskeskukseen ”saatuaan tietää tällaisesta henkilöstä”. Selvityksen mukaan nyt ei kuitenkaan ole ollut kysymys viimeksi mainituista tilanteista, vaan terveyskeskuslääkäri oli pyytänyt virka-apua mielenterveyslain 31 §:n nojalla. Mikään ei viittaa siihen, että tilanne olisi muuttunut poliisin saapuessa paikalle.

Tämän vuoksi en pidä asianmukaisena, että poliisipartio meni omin päin asuntoon noutamaan B:ta. Nähdäkseni heidän olisi tullut puuttua asiaan vasta silloin, jos terveydenhuollon ammattihenkilöt olisivat tarvinneet heidän apuaan.

Lapsesta huolehtiminen

Selvityksestä käy ilmi, että A:n 13-vuotias poika oli tulossa B:n asuntoon samana iltana. Asiakirjoista käy myös ilmi, että viranomaiset eivät ilmoittaneet hänelle tai hänen äidilleen, että talossa ei ole ketään vastassa, kun hän tulee. Sen sijaan asunnon ulko-ovi jätettiin auki.

YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 3 artiklan mukaan ”kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu”.

Lastensuojelulain 25 §:n mukaan muun muassa poliisitoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Säännöksessä ei ole tarkemmin yksilöity, missä tilanteissa ilmoitus on tehtävä. Kysymys on kuitenkin aina lapsen perustuslain 19 §:n mukaisen välttämättömän huolenpidon varmistamisesta (Tapio Rätty, Lastensuojelulaki – käytäntö ja soveltaminen, 2012, s. 195).

Nähdäkseni poliisilaitoksen olisi tullut ryhtyä toimenpiteisiin lapsen tilanteen turvaamiseksi A:n säilöön oton ajaksi. En pidä riittävänä, että pojan pääsy asuntoon yöksi pyrittiin varmistamaan jättämällä ovi auki (joka sinänsä ei ole ongelmaton toimenpide), koska pojalle jäi epätietoisuus siitä, miksi asunto oli tyhjä ja missä hänen isänsä oli. Poika saattoi myös tarvita aikuisen huolenpitoa isän poissaolon ajaksi. Tämän vuoksi katson, että jollei pojan tai tämän äidin yhteystietoja pystytty selvittämään, poliisin olisi tullut ilmoittaa asiasta lastensuojeluviranomaiselle tai sosiaalipäivystykseen.

- - -

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsitykset menettelyjen virheellisyydestä johtavan lääkäriin ja D:n terveyskeskuksen tietoon sekä kohdassa 3.3 esittämäni käsitykset menettelyjen virheellisyydestä E:n poliisilaitoksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

- - -